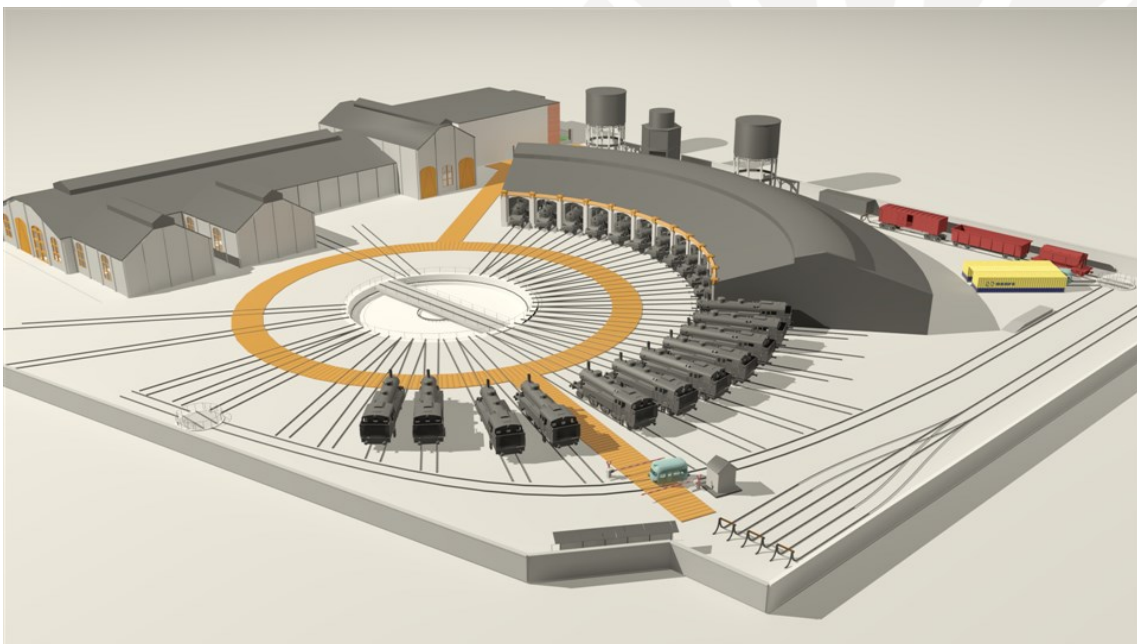

Un apassionant viatge cap al futur

El canvi d'era en el Museu del Ferrocarril de Catalunya

Iniciada una profunda transformació que es perllongarà fins al 2020 i que ja podrà gaudir-se enguany

El Museu de Vilanova i la Geltrú, amb la celebració en el 2015 dels seus 25 anys de vida, va arrencar un procés de renovació que permetrà donar el salt més gran de la seva història. L'objectiu d'aquesta transformació és aconseguir un espai viu i ple d'activitat, una aposta per l'oci experiencial al servei de la comunitat i del territori. Un museu amb capacitat d'emocionar i comunicar coneixement, transmetre passió, on el visitant pugui interactuar i trobi diferents nivells d'informació.

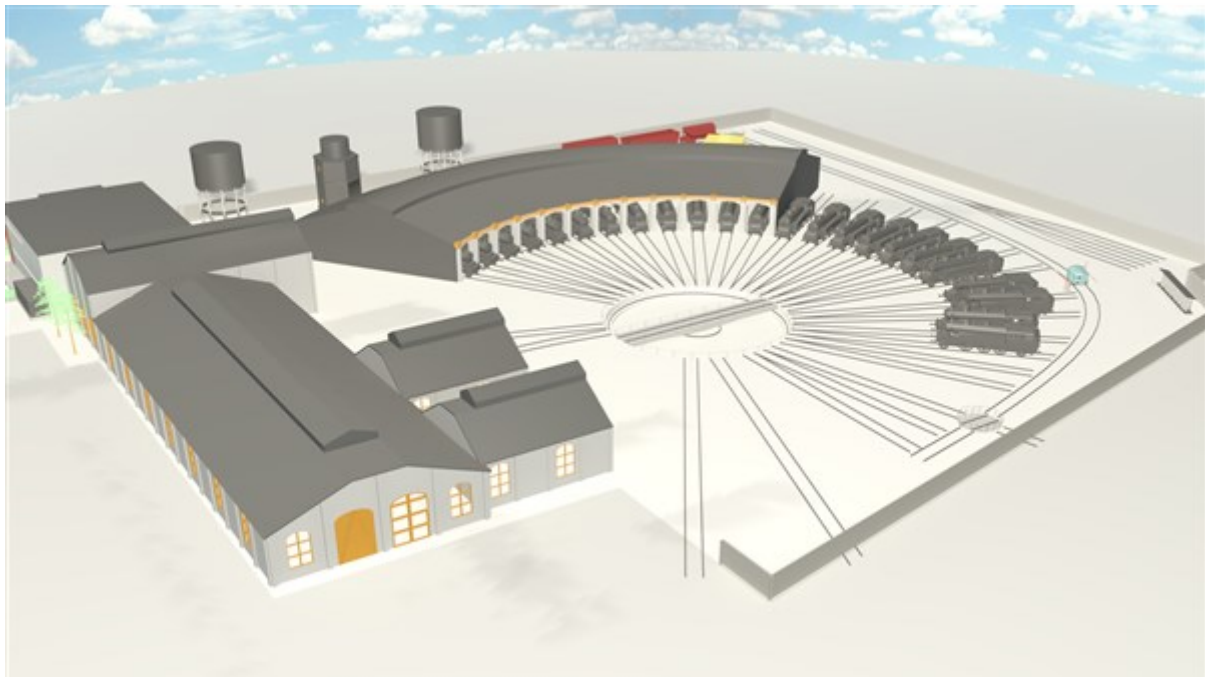
L'antic dipòsit de locomotores de Vilanova i la Geltrú, on avui es situa el Museu del Ferrocarril de Catalunya, afronta un canvi d'era. Aconseguir una subvenció de prop de dos milions d'euros procedent de l'1,5% cultural de la Secretària d'Estat del Ministeri de Foment per a la rehabilitació de la gran Nau del taller de reparacions (1881), ha suposat molt més que la major aportació econòmica dels seus 26 anys de vida. Ha constituït l'oportunitat d'actuar a la totalitat de les instal·lacions, de manera que el conjunt renovi la seva presentació i adquireixi la cohesió i l'atractiu que demanda el segle XXI.

Les àrees expositives en les quals es mostraran els diferents relats del ferrocarril i la seva cultura passaran de quatre a set i s'incrementarà la superfície en més de 1.300 m²

NOTA DE PREMSA

De fet els espais públics del futur seran els següents:

- La gran Nau.
- Una nau annexa de nova construcció.
- La Nau del Pont-grua.
- Zona de mercaderies (darrere de l'edifici de la Rotonda).
- Zona d'infraestructura i nova via de contorn (per on circularan vehicles del Museu)
- La planta baixa de l'edifici de serveis (antic economat de Renfe).
- L'edifici de la Rotonda.

Amb aquesta ampliació, la reordenació d'espais i l'increment de continguts, el Museu aspira a continuar la seva tasca de consolidació com a centre obert de coneixement i divulgació de l'univers ferroviari. En els últims anys, ja ha franquejat els seus límits físics en promoure el Màster en Sistemes Ferroviaris de la Universitat Politècnica, el primer cicle formatiu de manteniment de vehicles o en apropar la matèria ferroviària a gran part dels centres educatius catalans. Unes actuacions que han servit per situar a Vilanova i la Geltrú com la capital educativa del ferrocarril a Catalunya.

Per donar el salt definitiu, l'any 2016 la Fundació dels Ferrocarrils Espanyols va estimar necessari definir un Pla Director del Museu fins a l'any 2020. En aquesta reflexió general es contempla, al costat de la recuperació de la gran Nau, realitzar una sèrie d'actuacions que requereixen una inversió escalonada per part de la Fundació que completarà la subvenció rebuda del Ministeri. Així mateix, en aquest Pla també es planteja la incorporació a l'exposició de nous vehicles i elements de la memòria ferroviària que es considera interessant preservar.

Els treballs previs a les obres: creació de nous espais.

Per poder començar aquestes obres en la gran Nau, ha estat necessari alliberar l'interior de l'edifici dels diferents elements patrimonials, museogràfics o de manteniment que en ella s'emmagatzemaven, la qual cosa ha suposat determinar nous espais pel trasllat i conservació dels béns. La recol·locació d'aquests objectes i documents en diferents llocs del Museu s'ha fet amb criteris museològics.

El resultat ha estat la construcció d'un arxiu de 41 m² en la primera planta de l'edifici de serveis, el canvi de funció de la Nau que s'utilitzava com a sala d'exposicions temporals (denominada, *Segle XXI*) que s'ha transformat en espai de reserva i la creació d'una nova zona pública dedicada a les mercaderies. En aquesta àrea s'oferirà informació sobre el destacat paper que el ferrocarril ha tingut al llarg de la història en el transport de tota classe de productes. El nou àmbit de 400 m² s'ha situat en la part posterior de l'edifici de la Rotonda i en ell s'ha instal·lat una via de 40 m² que comença en una topera de MZA i que desemboca en una placa giratòria de vagons de 5 m de diàmetre de l'estació de Vilanova que s'ha rehabilitat pel seu funcionament. Sobre la via s'han situat tres vehicles representatius del transport de mercaderies: un vagó J, un d'obert X i una tremuja, a l'interior dels dos primers es guarden alguns dels elements patrimonials pendents de restauració que s'han traslladat des de la gran Nau. El vagó obert i la tremuja estaven al taller de Renfe i s'incorporen a l'exposició de vehicles del Museu. A la mateixa àrea s'han instal·lat també una segona via de 18 m², a cada costat de la mateixa s'han situat tres contenidors ferroviaris recuperats (un de 12 m. i dos de 6 m.) segons l'aparença que oferien aquests elements en la segona meitat del segle XX que també s'utilitzen com magatzem. En aquesta via i sota cobert es situarà una dresina de manteniment de via que ha estat reparada i actualment la rehabiliten els membres de l'associació de voluntaris del Museu.

Aquest vehicle està previst que el proper estiu es posi en funcionament en la nova via de contorn que la empresa de serveis ferroviaris, Interfer, ha muntat en paral·lel a la zona d'infraestructura i als vehicles dièsel i elèctrics. Una actuació que aprofita les possibilitats que ofereix la placa giratòria de l'àrea de mercaderies i permetrà la realització de petits viatges a l'interior del Museu. Una destacada novetat en la línia de transformació en un espai viu on interaccionar i connectar amb els visitants.

Per tant, aquests treballs previs efectuats entre el 2016 i el 2017 han permès, alhora que re-col·locar els elements de la gran Nau per poder iniciar les obres, la preservació i exposició pública de diferents elements del patrimoni històric i la creació de dos nous àmbits de visita que s'engegaran en els propers mesos.

Els antecedents de la rehabilitació de la gran Nau.

Per explicar les característiques de la rehabilitació prevista de l'edifici més antic del Museu, resulta convenient conèixer el procés que ha portat a aconseguir aquesta recuperació patrimonial. L'origen es situa en el 2008 amb l'elaboració d'un Pla Museològic que definia les necessitats del futur equipament cultural. Al novembre de 2009 amb una aportació de 30.000€ procedent del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya es va elaborar l'avantprojecte arquitectònic del conjunt de les instal·lacions, ajustat a la museologia proposada. El director del projecte va ser José Ramón Pastor, arquitecte d'Adif autor de la rehabilitació de l'estació de França de Barcelona en els anys 90 i, Jordi Roig, el responsable de la redacció arquitectònica.

Tres anys després, dues esmenes als pressupostos generals de l'Estat de 900.000€ en total, presentades pel diputat de Vilanova i la Geltrú, Carles Campuzano, van possibilitar la redacció del projecte arquitectònic dels dos cossos de l'edificació del primer taller ferroviari de la ciutat (seguint les directrius de l'avantprojecte). L'any 2012, es van fer la primera part de les obres de rehabilitació d'un dels cossos, el de la Nau del Puente Grúa (340 m²), una actuació

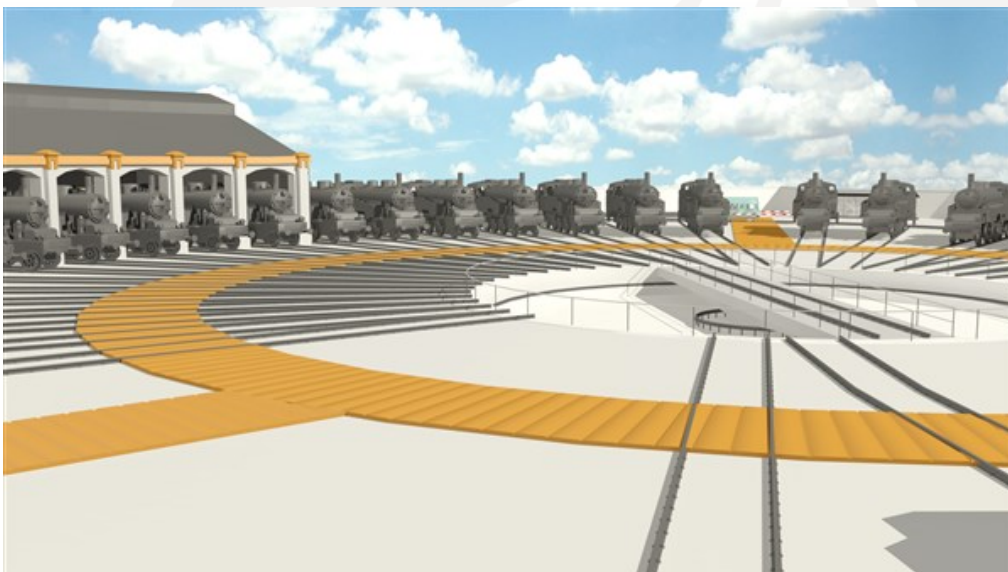
NOTA DE PREMSA

que no facultava a l'espai pel seu ús públic. Al maig del 2013 es va signar un conveni amb l'Ajuntament de Vilanova, per efectuar les obres necessàries per a la seva utilització. A canvi d'aquesta inversió per part del consistori, es va acordar compartir l'ús de la Nau, de manera que les entitats joves de la ciutat la poguessin aprofitar per a activitats diverses. Aquesta signatura també va contribuir a integrar més el Museu en la vida de la ciutat.

La concessió de l'ajuda de l'1,5% cultural de Foment s'atorga al projecte arquitectònic de la gran Nau que havia elaborat el Jordi Roig en el 2011. La vigència de l'acord municipal ha estat un dels principals motius que han obligat a modificar el projecte arquitectònic, de manera que es deixà per al final la intervenció en aquesta part del Museu. La reforma ha estat obra del mateix arquitecte que va executar el projecte i el seu lliurament s'ha fixat pel 31 de març de 2017. Una vegada resolt el concurs públic de les obres, s'ha previst que comencin els treballs a la fi del proper estiu i que es perllonguin uns deu mesos.

L'objectiu d'aquesta actuació és disposar d'un ampli espai expositiu cobert (en l'actualitat una gran part es troba a l'exterior) que multipliqui l'àrea de visita del Museu del Ferrocarril de Catalunya, alhora que es rehabilita un edifici històric creat en 1881 pel manteniment dels vehicles de la línia de Vilanova.

El procés de rehabilitació i restauració de la Nau (una planta rectangular d'1.140 m² de superfície) planteja conjugar passat i present amb la suma de recuperació patrimonial, nova museologia i arquitectura contemporània. Entre d'altres operacions, s'ha previst actuar en la rehabilitació i adequació de les cobertes, (mantenint les alçades originals) el reforç d'estructures, la reconstrucció de façanes i revestiments, l'obertura de nous espais per aconseguir la reordenació del perímetre, la substitució de la coberta de uralita per una de zinc que compleix amb els requeriments actuals de seguretat, unes fusteries amb continuïtat formal respecte a les originals, climatització, actuacions d'urbanització i la construcció d'una nova Nau. En definitiva, unes intervencions que pretenen recuperar un espai patrimonial únic, harmonitzar passat i present, facilitar el manteniment de les edificacions i crear un extens espai expositiu.

Una museografia per mostrar l'univers de la innovació ferroviària

NOTA DE PREMSA

Un espai on oferir estimulants continguts que posin en valor els grans canvis i transformacions socials i culturals que ha impulsat el tren, alhora que mostrin els efectes de l'acció de l'home en el procés de continuada innovació científica tècnica del que és protagonista el tren. La idea vertebradora del futur Museu és la cultura del ferrocarril i el paper innovador d'aquest mode de transport, fixada en el Pla Director, en el qual també es recullen els relats que d'aquesta idea es deriven.

En paral·lel a la modificació del Projecte arquitectònic, en el mes d'octubre del 2016 es van convidar a tres empreses especialitzades en museografia a presentar les seves propostes bàsiques de desenvolupament del Pla del Museu. Un dels objectius que perseguia aquesta primera definició museogràfica era determinar els recursos a utilitzar (patrimonials, audiovisuals, escenogràfics...) per poder incorporar els requeriments tècnics al projecte de reforma arquitectònica. Es va adjudicar el concurs a Eurecat, el centre tecnològic de Catalunya, organització que ofereix una tecnologia diferencial i coneixement avançat per donar resposta a les necessitats de comunicació i innovació de sectors con el patrimonial.

Els museòlegs i dissenyadors que han treballat el projecte, han presentat una proposta en la qual el ferrocarril es mostra com a símbol de modernitat permanent. Un discurs transversal que mitjançant diversos recorreguts, vol mostrar com el tren ha canviat les nostres vides i paisatges. La modernitat tant en els continguts tècnics com en els d'ordre social i econòmic, lligats a l'evolució del ferrocarril al llarg del temps. La composició del Talgo II i un Automotor procedent de la companyia del Nord seran alguns dels elements que serviran pel desenvolupament d'aquests relats. En la gran Nau es plantegen quatre zones expositives:

Àmbit 1: El naixement i l'expansió del ferrocarril (Nau Puente-Grua)

Àmbit 2: El tren ens va canviar la vida: progrés i innovació social (gran Nau)

Àmbit 3: Símbol d'innovació tecnològica i creixement econòmic (gran Nau)

Àmbit 4: Les estacions de Barcelona (nova Nau)

Alhora que es redactava el projecte de les línies essencials de la museografia, va poder coordinar-se un estudi subvencionat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya sobre l'accessibilitat del futur Museu del Ferrocarril de. L'autor és un especialista vilanoví de la gestió patrimonial, Jordi Medina Alsina, expert en temes d'inclusió en els museus, que ha dissenyat cinc mòduls multisensorials que s'instal·laran en diferents zones de les instal·lacions. La finalitat que persegueix aquest treball és fer realitat l'accessibilitat universal al Museu i als seus continguts

NOTA DE PREMSA

Una gran maqueta de Barcelona

El quart àmbit s'ha reservat per instal·lar una part de la maqueta de trens en miniatura del projecte Scòpic Miniatur, de manera que sigui un potent recurs expositiu per mostrar les principals estacions de Barcelona. Aquesta gran maqueta va poder ser adquirida per la Fundació a l'octubre de 2016 en oferir-se en una subhasta concursal. Una oportunitat única que va poder-se aprofitar en trobar-se el projecte arquitectònic en fase de modificació, ja que va permetre planificar la seva futura ubicació en la nova Nau de 170 m².

La major complexitat va ser el seu desmuntatge i trasllat fins a Vilanova i la Geltrú pel qual es van necessitar set tràilers i dos camions. Aquesta representació de Barcelona a escala HO, encara que no pugui mostrar-se íntegrament, enriquirà el Museu i incrementarà el seu interès turístic i la connexió amb públics més amplis. Fins al seu futur muntatge (en la segona meitat del 2018), s'ha situat en una part de la Nau que des de la passada tardor s'utilitza com a espai de reserva i que durant setze anys va ser la sala d'exposicions temporals del Museu.

Per poder dur a bon terme totes les actuacions previstes és decisiva la col·laboració i la complicitat mostrada per l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, per l'equip de l'àrea de arquitectura d'Adif, de l'equip i la direcció dels tallers de Renfe a Vilanova i la Geltrú o per l'Associació de voluntaris del Museu. Sense el seu suport seria impossible fer front a un projecte tant ambiciós. Aquesta transformació iniciada al 2015 per la Fundació dels Ferrocarrils Espanyols en el Museu del Ferrocarril de Catalunya i que es perllongarà durant els propers tres anys, convertirà les instal·lacions culturals de Vilanova i la Geltrú en un gran equipament d'oci experiencial dedicat a la custòdia, documentació i divulgació d'un valuós patrimoni ferroviari, així com a la seva transmissió a les futures generacions. Un atractiu vehicle de coneixement, participació, divulgació i conscienciació dels valors que representa el transport per ferrocarril des de la seva aparició i l'interès que per a el bé comú representa la seva utilització pel bé comú.

Pilar García Fuertes
Directora